

O B W I E S Z C Z E N I E
Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Łomży
z dnia 6 lutego 2023 r.

Zgodnie z art. 85 ust. 3 w zw. z art. 3 pkt 11 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 ze zm.) Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Łomży informuje, że w dniu 6 lutego 2023 r. rozpatrzyło odwołania od decyzji Wójta Gminy Grajewo z dnia 30 grudnia 2022 r., nr R.6220.18.2015 ustalającej środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie fermy drobiu na działce nr ewid. 433, obręb Szymany, gmina Grajewo w wyniku którego, **uchyliło zaskarżoną decyzję w całości i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji.**

Z treścią w/w decyzji można zapoznać się w Biurze Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Łomży, ul. Nowa 2, pok. nr 116., po uprzednim telefonicznym zgłoszeniu.

W dniu 6 lutego 2023 r. udostępniono treść decyzji w BIP Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Łomży.

Stronie służy prawo wniesienia sprzeciwu od niniejszej decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku za pośrednictwem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Łomży w terminie 14 dni od daty jej otrzymania. Wpis sądowy od sprzeciwu wynosi 100 zł. Strona może zwrócić się do sądu o zwolnienie jej od kosztów sądowych i o przyznanie prawa pomocy, które obejmuje ustanowienie adwokata lub radcy prawnego. Termin otrzymania decyzji liczony jest od upływu 14 dni od dnia jej publicznego ogłoszenia.

PREZES
Samorządowego Kolegium Odwoławczego
w Łomży

mgr Anna Sadowska

DECYZJA

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych /tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 570. / oraz art. 138 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2000 ze zm., dalej k.p.a.) Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Łomży w składzie orzekającym :

przewodniczący - Anna Sadowska
członkowie : - Mirosław Kazimierz Anaszko (spr.)
- Marta Fabiszewska

po rozpatrzeniu na posiedzeniu w dniu 06 lutego 2023 r. odwołania Wojciecha Węcka i Piotra Węcka od decyzji Wójta Gminy Grajewo z dnia 30 grudnia 2022 r., nr R.6220.18.2015 ustalającej środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie fermy drobiu na działce nr ewid. 433, obręb Szymany, gmina Grajewo,

uchyła zaskarżoną decyzję w całości i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji.

Uzasadnienie

Wnioskiem z dnia 5 sierpnia 2015 r. Euro-Bud Sp. z o.o. Spółka komandytowa ul. Magazynowa 7, 19-200 Grajewo (dalej: „Spółka” lub „Inwestor”) wystąpiła o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach na realizację przedsięwzięcia obejmującego budowę sześciu obiektów inwentarskich - kurników o łącznej obsadzie 358.788 sztuk kurcząt/cykl, tj. ok. 1435,15 DJP wraz z infrastrukturą towarzyszącą: dwoma zbiornikami na ścieki bytowe o pojemności 10 m³ każdy, dwunastoma silosami na paszę o pojemności 22,5 Mg każdy, sześcioma zbiornikami na wodę z mycia kurników o pojemności 10 m³ każdy, wagi najazdowej, składu opału, kotłowni z zapleczem socjalnym, agregatu prądotwórczego, zbiornika ppoż. Jednocześnie Inwestor przedłożył raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

Decyzją z dnia 11 lutego 2016 r., znak: R.6220.18.2015 Wójt Gminy Grajewo, dalej „Wójt” lub „organ I instancji” ustalił środowiskowe uwarunkowania dla realizacji planowanego przedsięwzięcia, którą Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Łomży, dalej „Kolegium” lub „SKO”, decyzją z dnia 11 marca 2016 r., nr 412/5/2016 uchyliło w całości zaskarżoną decyzję i sprawę przekazało do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. Decyzja ta została jednak uchylona wyrokiem WSA w Białymstoku z dnia 27 października 2016 r. (sygn. II SA/Bk 295/16), który stwierdził, że organ odwoławczy nie wykazał przesłanek do zastosowania art. 138 § 2 k.p.a., ponieważ dopatrył się naruszenia prawa materialnego, a nie przepisów procesowych.

Po ponownym rozpoznaniu odwołania oraz wzięciu pod uwagę argumentacji WSA w Białymstoku, Kolegium decyzją z dnia 3 stycznia 2017 r. utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję. Decyzja ta jednak została zaskarżona do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku, który nie dopatrując się naruszenia art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy środowiskowej, wyrokiem z dnia 06 kwietnia 2017 r. (sygn. akt II SA/Bk 159/17) uznał wniesioną skargę za pozbawioną usprawiedliwionych podstaw. WSA, nie podzielając stanowiska skarżącego, że raport nie zawiera

wariantu alternatywnego oraz wariantu najkorzystniejszego dla środowiska, wskazał, że mogą zaistnieć takie sytuacje, gdy wariant proponowany przez inwestora bądź wariant alternatywny pokryje się z wariantem najkorzystniejszym dla środowiska. Wariantowanie ma służyć znalezieniu właściwych proporcji pomiędzy interesem wnioskodawcy, interesem innych osób oraz interesem publicznym. Analiza wariantowa może być przeprowadzona w różnym kontekście, np.: lokalizacyjnym, technicznym, technologicznym.

Naczelny Sąd Administracyjny (NSA) rozpoznając sprawę w granicach skargi kasacyjnej wyrokiem z dnia 21 lutego 2018 r. (sygn. akt II OSK 1871/17) uchylił wyrok WSA oraz zaskarżoną decyzję Kolegium z dnia 3 stycznia 2017 r. W wyroku tym NSA ocenił jako uzasadnione dwa zarzuty kasacyjne:

- naruszenia art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. NSA wskazał, że przedłożony raport nie realizuje obowiązku **przedstawienia trzech wariantów** realizacji przedsięwzięcia, w tym nie przedstawia racjonalnego wariantu alternatywnego ani wariantu najkorzystniejszego dla środowiska.

Ilość wymaganych do przedstawienia w raporcie wariantów realizacji przedsięwzięcia nie zależy zatem od woli i uznania, a także oceny inwestora. **Inwestor jest obowiązany** przedłożyć taki raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, w którym zostanie rzetelnie przedstawiona analiza wszystkich wariantów, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy środowiskowej. W istocie przedstawiono jedynie wariant inwestorski, ponieważ nie ma opisu racjonalnego wariantu alternatywnego, **ani wariantu najkorzystniejszego dla środowiska**. NSA wskazał również, że to nie instalacja grzewcza jest jedynym i głównym emitentem oddziaływania tego konkretnego przedsięwzięcia na środowisko, ale również systemy wentylacyjne w obiektach inwentarskich, którymi odprowadzane będą zanieczyszczenia pochodzące z procesów chowu brojlerów (głównie substancje odorotwórcze powstające w wyniku rozkładu produktów przemiany materii zwierząt). Stale towarzyszącym oddziaływaniem hodowli drobiu na środowisko będzie także hałas (ruch kołowy pojazdów obsługujących fermę, wentylacja w postaci wentylatorów dachowych i ściennych). Największe oddziaływanie wiąże się natomiast z odorem emitowanym przez kompleks kurników, a także pomiotem kurzym (odchody kurze), gnojowicą, zwierzętami padłymi lub ubitymi. W tym zakresie wariant alternatywny ma charakter pozorny. Proponowane rozwiązania z technicznego punktu widzenia niewiele różnią się od siebie;

- naruszenie art. 18 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu, który wymaga aby podmiot prowadzący m.in. chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk zagospodarował, co najmniej 70% gnojówki i gnojowicy na użytkach rolnych, których jest posiadaczem i na których prowadzi uprawę roślin, a pozostałe 30% może zbyć w sposób określony w art. 3 ust. 3, tj. do bezpośredniego rolniczego wykorzystania, na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Tymczasem raport nie przewiduje zagospodarowania przez podmiot, który prowadzi hodowlę drobiu, co najmniej 70% części gnojowicy na użytkach rolnych, których jest posiadaczem i na których prowadzi uprawę roślin, co stanowi naruszenie art. 18 ust. 1 pkt 2 ustawy o nawozach i nawożeniu.

Ponownie rozpoznając odwołanie od decyzji z dnia 11 lutego 2016 r., Kolegium decyzją z dnia 12 czerwca 2018 r. uchyliło rozstrzygnięcie organu I instancji i przekazało sprawę Wójtowi do ponownego rozpoznania. Decyzją z dnia 20 maja 2019 r. Wójt ustalił środowiskowe uwarunkowania dla planowanego przedsięwzięcia, które to rozstrzygnięcie SKO utrzymało w mocy – decyzją z dnia 1 lipca 2019 r. Po rozpoznaniu zaskarżonej decyzji SKO, WSA w Białymstoku uznał, że skarga podlega uwzględnieniu- wyrok z dnia 27 lutego 2020 roku., sygn. akt II1SA/Bk583/19. WSA wskazał, że „w ponownie przeprowadzonym postępowaniu organ pierwszej instancji dokona zatem analizy aneksowanego raportu i wszystkich przedstawionych w nim wariantów, oceni czy racjonalne warianty alternatywne wskazane przez inwestora spełniają cechy takich wariantów w rozumieniu, jakie przedstawił NSA w sprawie II OSK 1871/17, dokona wyboru z uwzględnieniem zasady prewencji a przede wszystkim swój wybór uzasadni w sposób odpowiadający wymaganiom art. 107 § 3 K.p.a. Uwzględni organ w swojej ocenie ocenę prawną zaprezentowaną przez sąd w sprawie niniejszej”.

Organ I instancji decyzją z dnia 26 listopada 2020 r., nr R.6220.18.2015, po raz kolejny ustalił środowiskowe uwarunkowania dla planowanej inwestycji. SKO, po rozpatrzeniu odwołania Wojciecha Węcka i Piotra Węcka od powyższej decyzji Wójta, decyzją z dnia 13 stycznia 2021 r., znak : SKO.412/54/55/2020 uchyliło zaskarżoną decyzję w całości i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. Niniejszej decyzji SKO sprzeciwiła się Spółka.

WSA w Białymstoku, przyznając słuszność orzeczeniu Kolegium i w pełni popierając stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji – wyrokiem z dnia 12 marca 2021 r., sygn. akt II SA/Bk 102/21- stwierdził niezrealizowanie przez organ I instancji wytycznych NSA ze sprawy II OSK 1871/17 oraz WSA w Białymstoku ze sprawy II SA/Bk 583/19 w zakresie wszechstronnej oceny przedstawionych wariantów oraz wyjaśnienia kwestii oddziaływania uciążliwości odorowych w kontekście zasady prewencji środowiskowej. Nadto uznał, że nie została przed organem I instancji wyjaśniona istota sprawy, czyli wybór wariantu najbardziej optymalnego dla środowiska.

Decyzją z dnia 30 grudnia 2022 r., nr R.6220.18.2015 Wójt Gminy Grajewo, na podstawie art. 71 ust 2 pkt 1, art. 72 ust. 1 pkt 1, art. 75 ust. 1 pkt 4, art. 77, art. 79 ust. 1, art. 80 ust. 1 i 2, art. 81, 82, 83 i art. 85 ust. 1, ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 353 ze zm. - stan prawny na dzień wydania decyzji), zwaną dalej „ustawą środowiskową” lub „u.o.o.s.”, a także § 2 ust. 1, pkt 51 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 71, dalej jako: rozporządzenie RM).

ustalił środowiskowe uwarunkowania dla przedmiotowego przedsięwzięcia,

W punkcie 1 sentencji organ I instancji określił rodzaj i miejsce realizacji przedsięwzięcia. Następnie przedstawił zakres planowanego przedsięwzięcia. W punkcie 2 sentencji określił, w 13 kolejnych podpunktach, warunki wykorzystania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia. Następnie, w 3 podpunktach punktu 3 sentencji decyzji, organ I instancji określił wymagania dotyczące ochrony środowiska konieczne do uwzględnienia w dokumentacji wymaganej do wydania decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 u.o.o.s., w szczególności w projekcie budowlanym. W kolejnych punktach Wójt stwierdził, że przedsięwzięcie nie zalicza się do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii (punkt 4 sentencji), wykluczył (pkt 5) możliwość transgranicznego oddziaływania na środowisko dlatego postanowił nie określać wymogów w tym zakresie oraz uznał, że planowane przedsięwzięcie nie spowoduje szkód w środowisku, które wymagałyby naprawy przez kompensację przyrodniczą (pkt 7). Następnie w pkt 8 sentencji Wójt określił działania mające na celu zapobieganie, ograniczanie oraz monitorowanie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w fazie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia. W punkcie tym nałożył obowiązek przedłożenia analizy porealizacyjnej w zakresie kontrolnych pomiarów poziomu hałasu na najbliższych terenach objętych ochroną akustyczną. W kolejnych punktach (9-10) nie stwierdził: konieczności utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania; ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko; postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Zatem zgodnie z przepisem art. 82 ust. 1 pkt. 1 ustawy środowiskowej organ I instancji zawarł w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wszystkie elementy wymienione w tym artykule.

W obszernym uzasadnieniu, w pierwszej części uzasadnienia decyzji, organ I instancji szczegółowo zrelacjonował dotychczasowy przebieg przeprowadzonego postępowania w sprawie. W dalszej zaś części wskazał, że Inwestor zdecydował się na nowy wariant alternatywny polegający na ograniczeniu skali planowanego przedsięwzięcia tj. rezygnując z jednego budynku inwentarskiego zmniejszył obsadę inwentarza. W związku z powyższym Inwestor ostatecznie przedstawił dwa następujące warianty przedsięwzięcia:

- wariant proponowany przez Wnioskodawcę - chów ściółkowy w 6 budynkach z wentylacją mechaniczną;
- wariant alternatywny - chów ściółkowy w 5 budynkach z wentylacją mechaniczną, który uznał jednocześnie za wariant najkorzystniejszy dla środowiska.

Wójt uznał je za racjonalne, wykonalne i spełniające wymogi Dyrektywy Parlamentu Europejskiego. Podkreślił, że Inwestor zaproponował wariantowanie przedsięwzięcia jego skalą. Przywołując wyrok

NSA II OSK 464/13 z dnia 27.08.2014 r. wskazał, że wariant proponowany przez wnioskodawcę może być jednocześnie wariantem najkorzystniejszym dla środowiska (wówczas wystarczy przedstawienie tylko dwóch wariantów) co miało miejsce w tym przypadku. Mniejsza skala planowanego przedsięwzięcia w wariantcie alternatywnym jest rozwiązaniem korzystniejszym dla środowiska od wariantu proponowanego przez Wnioskodawcę, dlatego uznał, że wariant alternatywny jest tożsamy z wariantem najkorzystniejszym dla środowiska, Organ I instancji stwierdził, że w wariantcie alternatywnym zasoby (surowce, energia) będą wykorzystywane w mniejszej ilości, mniejsze będą w związku z tym emisje do środowiska a te z kolei będą skutkowały mniejszym oddziaływaniem niż to, które miałyby miejsce w przypadku realizacji wariantu proponowanego przez Wnioskodawcę. W związku z powyższym organ I instancji, za zgodą Wnioskodawcy, wskazał w decyzji z dnia 30 grudnia 2022 r., znak: R.6220.18.2015, wariant alternatywny jako wariant dopuszczony do realizacji.

Odwołania (o identycznej treści) od decyzji organu pierwszej instancji z 30 grudnia 2022 r. złożyli Wojciech Węcek i Piotr Węcek (dalej odwołujący), którzy decyzji Wójta zarzucili:

1. naruszenie przepisu prawa materialnego. to jest art. 66 ust. 1 pkt 5 u.o.o.ś. przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przedłożony przez inwestora raport o oddziaływaniu na środowisko jest spójny, logiczny i przekonujący, a także zupełny zarówno pod względem prawnym i merytorycznym, w sytuacji gdy w raporcie przedstawiono jedynie dwa warianty - wariant inwestorski oraz wariant alternatywny, będący zdaniem inwestora wariantem optymalnym dla środowiska.
2. naruszenie przepisu prawa materialnego. to jest art. 66 ust. 1 pkt 5 u.o.o.ś przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przedłożony przez inwestora raport jest spójny, logiczny i przekonujący, a także zupełny zarówno pod względem prawnym i merytorycznym, w sytuacji gdy proponowany przez wnioskodawcę wariant optymalny środowiska nie może być za takowy uznany, gdyż polega jedynie na nieznacznym (o kilkanaście procent) zmniejszeniu skali inwestycji, a poza tym wariant ów nie korzysta z rozwiązań, które są korzystniejsze dla środowiska jak te przyjęte w wariantcie optymalnym.

W uzasadnieniu odwołania wskazali, że sporządzony przez wnioskodawcę wariant alternatywny, rzekomo będący wariantem alternatywnym, różni się od wariantu inwestorskiego skalą inwestycji. Polega jedynie na zmniejszeniu liczby kurników, bez zmiany obsady każdego z nich (59 798 sztuk w każdym), a więc zmniejszeniu łącznej liczby kurcząt z 358 788 sztuk do 298 990 sztuk. Skala inwestycji zmniejszy się jedynie o około 16,67%. W wariantcie alternatywnym zastosowane zostaną te same technologie, co w wariantcie inwestorskim. Powyższe powoduje, że zaproponowany przez wnioskodawcę wariant drugi jest alternatywnym jedynie dla pozoru, a już na pewno nie optymalnym wariantem dla środowiska. Warto zaznaczyć, że już sam planowany sposób ogrzewania kurników nie jest sposobem przyjaznym dla środowiska, nie mówiąc już o tym, by był dla środowiska optymalnym. W obu zakładanych wariantach inwestor zakłada ogrzewanie kurników przy użyciu kotłów na ekogroszek, a więc z pewnością nie zaliczających się do przyjaznych środowisku. Wnioskodawca nie oferuje wariantu zaopatrzonego w ogrzewanie gazowe, elektryczne czy inne przyjazne środowisku. Nie uwzględnia możliwości zastosowania ogniw fotowoltaicznych czy instalacji solarnej. Proponowane przez inwestora zmniejszenie skali inwestycji jedynie o kilkanaście procent, w połączeniu ze stwierdzeniem, że takie zmniejszenie skali będzie najlepsze dla środowiska, nie może znaleźć akceptacji. Inwestor nie wyjaśnia chociażby, dlaczego zmniejszenie inwestycji do 4 kurników nie byłoby jeszcze bardziej korzystne dla środowiska (ewentualnie dlaczego zmniejszenie takie byłoby nieuzasadnione).

W związku z powyższym, wniesli o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i odmowę wydania środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia polegającego na budowie fermy drobiu na działce o numerze ewidencyjnym 433, obręb Szymany, gmina Grajewo.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Łomży, dalej Kolegium lub SKO po rozpatrzeniu odwołań zważyło, co następuje:

Materialnoprawną podstawę zaskarżonej decyzji stanowiły przepisy u.o.o.ś., obowiązujące w dniu 5 sierpnia 2015 r. tj. w dniu złożenia wniosku wraz z raportem o oddziaływaniu przedsięwzięcia

na środowisko. Nie jest przy tym sporne, że planowane przedsięwzięcie zgodnie z § 2ust. 1, pkt 51, w związku z § 4 rozporządzenia RM z dnia 10 września 2019 roku zalicza się do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla którego ocena oddziaływania na środowisko jest wymagana. Planowane przedsięwzięcie kwalifikuje się więc do przedsięwzięć, dla których obowiązek sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko jest obligatoryjny.

Podstawowym elementem postępowania w sprawie określenia środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia jest ocena oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko, obejmująca:

- weryfikację raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, posiadającego szczególną moc dowodową, stanowiącego podstawowy dowód w sprawie;
- uzyskanie, a następnie analizę uzgodnień i opinii pod kątem ich uwzględnienia w decyzji, a także
- ocenę prawidłowości postępowania mającego zapewnić udział społeczeństwa w tym postępowaniu, w tym w zakresie rozpatrzenia uwag i zarzutów do raportu.

Obowiązkiem Wójta jak i SKO - organów orzekających w przedmiocie ustalenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko - jest poczynienie wszechstronnych ustaleń na temat spodziewanego oddziaływania przedsięwzięcia na szeroko rozumiane środowisko, w tym na ludzi (art. 62 ust.1 pkt 1 u.o.o.ś).

Zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy środowiskowej Wójt, wydając decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, powinien wziąć pod uwagę wyniki uzgodnień i opinii, o których mowa w art. 77 ust. 1; ustalenia zawarte w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko; wyniki postępowania z udziałem społeczeństwa; wyniki postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone.

Kluczowa w sprawie jest jednak regulacja prawna zawarta w art. 153 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2325 ze zm.), zgodnie z którą ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w orzeczeniu sądu wiążą w sprawie organy, których działanie, bezczynność lub przewlekłe prowadzenie postępowania było przedmiotem zaskarżenia, a także sądy, chyba że przepisy prawa uległy zmianie. Oznacza to, że zarówno Wójt jak i SKO nie mogą formułować ocen prawnych nowych, sprzecznych ze stanowiskiem zajęтым przez :

- NSA w wyroku z dnia 21 lutego 2018 r. (sygn. akt II OSK 1871/17);
- WSA w Białymstoku - wyrok z dnia 27 lutego 2020 r. (sygn. akt II SA/Bk583/19);
- WSA w Białymstoku - wyrok z dnia 12 marca 2021 r. (sygn. akt II SA/Bk 102/21),

jak również *są zobowiązane podporządkować się tym stanowiskom*. Związanie stanowiskiem NSA i WSA obejmuje również wskazania co do dalszego postępowania.

NSA w wyroku z dnia 21 lutego 2018 r. stwierdził, że zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 5 u.o.o.ś. raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać opis analizowanych, **co najmniej trzech wariantów jego realizacji**. Są to po pierwsze, wariant proponowany przez wnioskodawcę, po drugie racjonalny wariant alternatywny, po trzecie wariant najkorzystniejszy dla środowiska, a także uzasadnienie ich wyboru. Raport musi także określać przewidywane oddziaływanie na środowisko każdego z analizowanych wariantów (art. 66 ust. 1 pkt 6). Przedstawienie minimum trzech wariantów pozwala na utworzenie siatki porównawczej, na gruncie której organ weryfikuje proponowany wariant, który może być zaakceptowany przez organ. Wariant najkorzystniejszy dla środowiska jest trzecim z wariantów, którego opis powinien zawierać raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Ilość wymaganych do przedstawienia w raporcie wariantów realizacji przedsięwzięcia nie zależy zatem od woli i uznania, a także oceny inwestora. Inwestor jest obowiązany przedłożyć taki raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, w którym zostanie rzetelnie przedstawiona analiza wszystkich wariantów, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy środowiskowej. Warianty przedsięwzięcia powinny się różnić przede wszystkim pod względem sposobu, w jaki przedsięwzięcie w każdym z tych wariantów będzie oddziaływać na środowisko, ponieważ ich rolą jest wskazanie alternatywnych rozwiązań pozwalających to środowisko chronić w jak najpełniejszym wymiarze. W toku ponownego rozpoznania sprawy organ odwoławczy rozpoznając odwołanie uwzględni ocenę prawną i wskazania Naczelnego Sądu Administracyjnego zawarte w uzasadnieniu wyroku.

A zatem, przywołana wyżej ustawa i wyrok NSA wymaga przedstawienia w raporcie opisu trzech analizowanych wariantów. Zarówno ustawodawca jak i NSA nie przewidział odstępstwa od wymogu przedstawienia, obok racjonalnego wariantu alternatywnego wobec wariantu proponowanego przez wnioskodawcę, wariant najkorzystniejszy dla środowiska. Oznacza to, że raport musi zawierać opis również wariantu najkorzystniejszego dla środowiska, jak i uzasadnienie jego wyboru. Wynika to również z dyspozycji art. 66 ust. 1 pkt 6 u.o.o.ś., który wymaga także określenia przewidywanego oddziaływania na środowisko w aspekcie każdego z analizowanych wariantów. W ocenie Kolegium, tylko przedstawienie opisu trzech wariantów, oddziałujących na środowisko w różny sposób, umożliwi zarówno Wójtowi jak i SKO dokonania własnej analizy, który z zaprezentowanych wariantów jest nie tylko możliwy do realizacji z punktu widzenia zagrożeń dla środowiska, lecz także pozwala na ochronę środowiska w jak najpełniejszym wymiarze. Powyższe oznacza, że obowiązkiem Inwestora jest przedłożenie takiego raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, w którym zostanie rzetelnie przedstawiona analiza wszystkich wariantów, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 5 u.i.o.ś.

Natomiast WSA w Białymstoku w wyrok z dnia 12 marca 2021 r. (sygn. akt II SA/Bk 102/21), stwierdził m.in., że Spółka nie dość uwagi przywiązuje do tego, że akurat w sprawie niniejszej sposób dokonania wariantowania i sposób jego oceny przez organ został zdeterminowany stanowiskiem Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie II OSK 1871/17. Nadto nie zauważa, że w sprawie niniejszej organy administracji związane były oceną prawną i wskazaniem sformułowanymi w sprawie II SA/Bk 583/19. Zalecono w nich, że ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w ramach obowiązku oceny bezpośredniego i pośredniego wpływu danego przedsięwzięcia na środowisko oraz zdrowie i warunki życia ludzi – powinna zawierać nie tyle ocenę stężenia substancji odorotwórczych w powietrzu ale „ogólną ocenę oddziaływania inwestycji na środowisko w aspekcie długotrwałego narażenia na emanację związków zapachowych”, co wynika z art. 62 ust. 1 pkt 1 lit "a" ustawy środowiskowej.

Mając na uwadze wskazania w ww. wyrokach Wójt pismem z dnia 29 czerwca 2021 r. wezwał Spółkę do uzupełnienia raportu o oddziaływaniu na środowisko zgodnie z wyrokiem WSA w Białymstoku z dnia 12 marca 2021 r. (sygn. akt II SA/Bk 102/21) i mając na uwadze wskazania wyroku NSA II OSK 1871/17.

W odpowiedzi na powyższe wezwanie inwestor przedstawił w raporcie (str.61-68) dwa warianty:

- **wariant proponowany przez wnioskodawcę** polegający na budowie Fermy Drobiu wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zlokalizowanej na działce nr geod. 433, obręb Szymany. Według założeń tego wariantu zostanie wykonanych sześć kurników o powierzchni zabudowy 3533,31 m² każdego z nich i powierzchni hodowlanej każdego z kurników 3373,2 m². Infrastrukturę towarzyszącą stanowić będą: waga najazdowa, skład opału, kotłownia z zapleczem socjalnym, agregat prądotwórczy, 12 silosów na paszę o pojemności 22,5 Mg każdy, 6 zbiorników na wody z mycia kurników o pojemności 10 m³ każdy, 2 zbiorniki na ścieki bytowe o pojemności po 10m³, zbiornik ppoż. Technologia funkcjonowania planowanej instalacji polegać będzie na hodowli drobiu o kierunku użytkowania mięsnego (brojlera) w systemie ściółkowym. Kurniki zasiedlane będą jednodniowymi pisklętami z inkubatorni, o średniej wadze pisklęcia ok. 40 – 60 g. Kurczaki będą przebywać w kurnikach przez okres 6 tygodni. Po 5 tygodniu chowu (osiągając masę ciała około 1,8 - 2,2 kg) zdejmowana będzie część obsady (ok. 25% obsady początkowej), a pozostałe kurczaki hodowane będą do masy około 2,5 kg. Po zakończeniu każdego cyklu hodowlanego kurczaki kierowane będą na rzeź. W tym czasie kurniki opróżniane będą z pomiotu (sprzątanie na sucho), myte wodą a następnie dezynfekowane i przygotowywane do następnego cyklu. Okres dezynfekcji kurników będzie wynosić ok. 1 tygodnia. Pełny cykl hodowlany wraz z dezynfekcją kurników wynosić będzie 49 dni. W ciągu roku przeprowadzonych zostanie maksymalnie 7,42 pełnych cykli hodowlanych (8 wstawień kurczaków). W poszczególnych kurnikach zasiedlanie, kierowanie do uboju oraz dezynfekcja odbywać się będą równolegle w tym samym czasie.

- **wariant alternatywny**- będący jednocześnie wariantem najkorzystniejszym środowiskowo. W ramach tego zamierzenia inwestycyjnego zostanie wykonanych na działce nr geod. 433, obręb Szymany, pięć kurników o powierzchni zabudowy 3533,31 m² każdy (powierzchnia hodowlana każdego z

kurników wyniesie 3373,2 m²). Infrastrukturę towarzyszącą stanowić będą: waga najazdowa, skład opału, kotłownia z zapleczem socjalnym, agregat prądotwórczy, 10 silosów na paszę o pojemności po 22,5 Mg, 5 zbiorników na wody z mycia kurników o pojemności po 10 m³, 2 zbiorniki na ścieki bytowe o pojemności po 10 m³, zbiornik ppoż.

Planowana ferma w powyższym wariantcie będzie funkcjonowała analogicznie jak w wariantcie inwestorskim. Na s. 68 raportu w pkt 11.2 zatytułowanym: „Racjonalny wariant najkorzystniejszy dla środowiska” autorzy raportu opis tego wariantu ograniczyli do stwierdzenia, że wariantem najkorzystniejszym dla środowiska jest proponowany wariant alternatywny czyli - chów ściółkowy w 5 budynkach z wentylacją mechaniczną – czyli ograniczenie skali przedsięwzięcia poprzez ograniczenie obsady inwentarskiej na planowanej fermie.

WSA w Białymstoku w wyroku z dnia 12 marca 2021 wskazał, że kryterium różnicującym warianty przedsięwzięcia może być m.in. kryterium skali planowanego przedsięwzięcia. Natomiast NSA w wyroku z dnia 21 lutego 2018 r. stwierdził, że raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać opis analizowanych, co najmniej trzech wariantów jego realizacji, a także, że warianty przedsięwzięcia powinny się różnić przede wszystkim pod względem *sposobu*, w jaki przedsięwzięcie w każdym z tych wariantów będzie oddziaływać na środowisko, ponieważ ich rolą jest wskazanie alternatywnych rozwiązań pozwalających to środowisko chronić w jak najpełniejszym wymiarze.

W ocenie Kolegium, mimo, że przedstawiony w raporcie wariant przedsięwzięcia polegający na budowie pięciu budynków inwentarskich nie różni się w stosunku do wariantu wnioskodawcy (6 budynków) pod względem *sposobu*, w jaki przedsięwzięcie to będzie oddziaływać na środowisko, a jedynie poziomem (wielkością): emitowanych substancji do środowiska, hałasu, wytworzonego obornika i odpadów, to wariant budowy 5 kurników może być uznany za jeden z *alternatywnych racjonalnych wariantów*. Nie można natomiast zaakceptować sytuacji, w której Inwestor nie przedstawiając wariantu najkorzystniejszego dla środowiska - prezentuje zamiast wymaganych ustawowo minimum trzech wariantów inwestycyjnych jedynie dwa warianty wraz z jednoczesnym bezpodstawnym uznaniem jednego z nich za najkorzystniejszy dla środowiska. Inwestor twierdząc, że wariant alternatywny spełnia jednocześnie rolę wariantu najkorzystniejszego dla środowiska nie przedstawił uzasadnienia że jest on równocześnie najkorzystniejszy dla środowiska. Zatem w celu spełnienia ustawowych wymogów wynikających z art. 66 ust. 1 pkt 5 i 6 u.o.o.ś. Inwestor powinien dokładnie opisać każdy z wariantów, uzasadnić ich wybór wskazując czynniki, które decydowały o ich wyborze oraz określić przewidywane oddziaływania na środowisko każdego z tych wariantów. Tego zabrakło w uzupełnianym w niniejszej sprawie raporcie oddziaływania na środowisko.

W ocenie Inwestora wariant alternatywny jest jednocześnie wariantem najkorzystniejszym dla środowiska gdyż ograniczenie skali planowanego przedsięwzięcia (z 6 na 5 kurników) będzie skutkowało ograniczeniem wykorzystywania zasobów środowiska i poziomu jego oddziaływania. Podążając tokiem myślowym Inwestora nasuwa się pytanie-również zadawane przez odwołujących - dłaczego za wariant najkorzystniejszy dla środowiska nie uznano wariant przedsięwzięcia np. z czterema budynkami inwentarskimi, które przy przyjętym kryterium wariantowania skalą, miałyby jeszcze mniejszy poziom oddziaływania na środowisko niż przy wariantcie z pięcioma kurnikami. W ocenie Kolegium, skoro uciążliwość odorowa jest przedmiotem protestów okolicznych mieszkańców, to ta uciążliwość powinna stanowić podstawowe kryterium identyfikacji wariantu najkorzystniejszego dla środowiska, zaś wariantem najbardziej zasadnym jest ten, który przyniesie najmniej szkód środowisku. Ocena ta wynika również z faktu, że raport nie wykluczał możliwość realizacji inwestycji w innych wariantach niż te dwa, który określone został przez Inwestora.

W związku z tym, że uzupełnienia przekazane przez Wnioskodawcę nie czyniły zadość wymogom ustawowym i wyrokom sądowym Wójt zasadnie pismem z dnia 25 stycznia 2022r., znak: R.6220.18.2015 wezwał Inwestora do przedstawienia minimum trzech wariantów ww. przedsięwzięcia spełniającym wymogi ustawowe.

Spółka nie wykonując wezwania (pismo z dnia 28 stycznia 2022 r.) i m.in., nie zgadzając się z błędną interpretacją prawa oraz wydanych wyroków w przedmiotowej sprawie, wniosła o rzetelne prowadzenie postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie przez Gminę Grajewo. Uznała, że wcześniejsze błędy proceduralne, ograniczenia i uprzedzenia Organu Gminy czy stron postępowania,

nie mogą stanowić uzasadnienia dla blokowania przedmiotowej inwestycji spełniającej wszystkie wymogi u.o.o.ś oraz dyrektywy ELA.

Skoro raport oddziaływania na środowisko nie został uzupełniony zgodnie z oczekiwaniami Wójta, a to organ I instancji, a nie autorzy sporządzający raport, decyduje o załatwieniu sprawy, to Wójt -nie związany z treścią raportu - zasadnie podjął decyzję o ponownym dokonaniu jego oceny, która powinna zmierzać do zidentyfikowania wszystkich potencjalnych zagrożeń środowiskowych związanych z realizacją planowanej inwestycji. Istniała w związku z tym konieczność weryfikacji wszystkich elementów treści raportu pod kątem wymagań stawianych przed tego rodzaju dokumentem przepisami u.o.o.ś. obowiązującymi w czasie składania wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (tj. przed zmianami tej ustawy, które weszły w życie 1.1.2017 r.), w szczególności w kontekście spełnienia przez niego warunków, o jakich mowa w art. 66 u.o.o.ś. oraz jego rzetelności sporządzenia. W tym celu Wójt 01 marca 2022 r. zlecił dr hab. inż. Annie Kiepas-Kokot sporządzenia opinii dotyczącej raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na budowie fermy drobiu wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działce nr ewid. 433, obręb Szymany, Gmina Grajewo.

W sporządzonej 21 marca 2022r. opinii dr hab. inż. Anna Kiepas-Kokot stwierdziła ogólnie, że:

- oceniany raport zawiera znaczącą ilość informacji charakteryzujących przedsięwzięcie i miejsce jego planowanej realizacji oraz o rodzaju i skali wykorzystywanych zasobów, jak również wynikających z jego funkcjonowania potencjalnych oddziaływań na środowisko,
- wartość merytoryczna przedłożonego raportu jest jednak dalece niewystarczająca dla zrealizowania celu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko prowadzonej w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach - wyrażonego ustaleniem potencjalnych skutków dla środowiska wynikających z realizacji a przede wszystkim wieloletniej eksploatacji przedsięwzięcia, szczególnie w zakresie jego długookresowego wpływu na warunki życia ludzi w otoczeniu miejsca realizacji przedsięwzięcia, a przez to jakość ich życia, uwzględniając zarówno komfort jak i zdrowie,
- podstawową, pierwotną wadą przedstawionego raportu jest niezgodne z wymaganiami przeprowadzenie analizy wariantowej planowanego przedsięwzięcia. Niezgodność ta wynika z ograniczenia analizy wariantowej do dwóch wariantów, z których przedstawiony w raporcie wariant alternatywny, różniący się od proponowanego przez wnioskodawcę skalą planowanego przedsięwzięcia, został wskazany jako tożsamy z wariantem najkorzystniejszym dla środowiska.
- w raporcie w sposób dalece niewystarczający określono wpływ planowanego przedsięwzięcia na środowisko, w szczególności na warunki życia ludzi, kształtowane emisją odorów.

Następnie w sposób drobiazgowy dokonała oceny (pozytywnej i negatywnej) poszczególnych elementów raportu wraz z uzasadnieniem i na jej podstawie przedstawiła w 11 pkt proponowaną treść wezwania wnioskodawcy do uzupełnienia raportu

Organ I instancji pismem z dnia 25 marca 2022r. wezwał Wnioskodawcę do uzupełnienia złożonego "Raportu o oddziaływaniu na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na budowie fermy drobiu na działce nr ewid. 433, obręb Szymany, gmina Grajewo" formułując 11 żądań przeniesionych z powyższej opinii.

Kolegium stwierdza, że dokument będący odpowiedzią Wnioskodawcy na wezwanie do uzupełnienia informacji zawartych w raporcie, nie zawiera wszystkich żądanych informacji. Na 11 żądań tylko trzy zostały uznane za spełniające oczekiwania organu I instancji- dotyczące pkt 2, pkt 7 i pkt 9. Z odpowiedzi Inwestora można wnioskować, że skupił się on nie na realizacji wezwania, a na negacji żądań organu I instancji.

Można jedynie domniemywać, gdyż organ I instancji nie dokonał oceny opinii, zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, wynikającą z art. 80 k.p.a., że w ocenie Wójta przedłożona opinia jest logiczna, spójna, pozbawiona niejasności, wykonana zgodnie z obowiązującym prawem. Zatem wyjaśnienia wymaga na podstawie jakich przesłanek Wójt, wbrew znajdującej się w aktach sprawy opinii, nie wykonaniu przez Inwestora formułowanych kilkakrotnie w stosunku do niego żądań, podjął decyzję ustalającą środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie fermy drobiu na działce nr ewid. 433, obręb Szymany, gmina Grajewo. Wprowadzenie w art. 66 ust. 1 pkt 5 u.o.o.ś. ustawowego wymogu przedstawienia opisu trzech

wariantów w raporcie miało na celu umożliwienie organowi dokonania własnej analizy, który z tych wariantów jest możliwy do realizacji z punktu widzenia zagrożeń dla środowiska. Chodzi o wybór pomiędzy wariantami oddziałującymi na środowisko nie tylko w różny sposób lecz także najkorzystniejszej dla środowiska. Uchybienie raportu, takie jak brak opisu wariantu najkorzystniejszego dla środowiska i wskazania jego oddziaływania na nie, musi być uznane za wadę pozbawiającą raport przydatności dla postępowania. Natomiast w przypadku, jaki ma miejsce w rozpatrywanej sprawie, oparcia się przez organy I instancji na tego rodzaju wadliwym dowodzie, który nie może być uznany za spełniający wymogi określone w art. 66 ust. 1 pkt 5 u.o.o.ś. musi być uznane za uchybienie mogące mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia.

W ocenie Kolegium organ I instancji przy ponownym rozpoznawaniu sprawy nie zastosował się do wszystkich wskazań zawartych w powyższych wyrokach NSA jak i WSA.

W ponownie przeprowadzonym postępowaniu organ I instancji usunie braki w raporcie wskazane w opinii sporządzonej przez dr hab. inż. Annę Kiepas-Kokot, a tym samym wykona wszystkie zobowiązania zawarte w wyroku NSA z 21 lutego 2018 r. (sygn. akt II OSK 1871/17), wyrokach WSA w Białymstoku z dnia 27 lutego 2020 r. (sygn. akt II SA/Bk583/19) oraz z dnia 12 marca 2021 r. (sygn. akt II SA/Bk 102/21),

Kolegium nie skorzystało z możliwości przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego, gdyż ustalenie i wyjaśnienie wymienionych w niniejszej decyzji braków wykracza poza zakres dopuszczalnego uzupełnienia postępowania wyjaśniającego na etapie odwoławczym (art. 136 k.p.a.), zaś konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy mający istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie (art. 138 § 2 K.p.a.) powinien zostać przebadany i oceniony w obydwu instancjach administracyjnych.

Mając powyższe na uwadze Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Łomży orzekło jak w sentencji.

Decyzja niniejsza jest ostateczna.

Stronie służy prawo wniesienia sprzeciwu od niniejszej decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku, za pośrednictwem Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Łomży, w terminie 14 dni od daty jej otrzymania. Wpis sądowy od sprzeciwu od decyzji wynosi 100 zł. Strona może zwrócić się do sądu o zwolnienie jej od kosztów sądowych i o przyznanie prawa pomocy, które obejmuje ustanowienie adwokata lub radcy prawnego.

Przewodniczący -

Członkowie: -

Otrzymują na adresy z akt sprawy:

1. Euro-Bud Sp. z o.o. Spółka komandytowa, ul. Magazynowa 7, 19-200 Grajewo
2. Wojciech Węcek
3. Piotr Węcek
4. Beata Borkowska
5. Kinga Borkowska
6. Eugeniusz Szymanowski
7. Robert Grabowski
8. Piotr Nitkowski
9. Wójt Gminy Grajewo

